

'Maturiteit'

Tekst en foto: Johan Heirman

Mijn beide tuinen zijn bosachtige biotopen geworden, met veel bosrand en zoom. Dat was een keuze. Op beide plaatsen was de bodem relatief voedselrijk en verstoord, en dus weinig geschikt voor het doen ontstaan van soortenrijk grasland. Uit alles wat ik al gelezen had over natuurbeheer wist ik dat je op dergelijke gronden vele tientallen jaren kunt maaien, zonder dat dit tot een waarlijk boeiende, structuurrijke vegetatie leidt. Het zou dan een nogal saaie tuin geworden zijn.

Door interessant substraat aan te voeren had ik daar wat aan kunnen doen, maar dat zou een dure onderneming geworden zijn. In plaats daarvan koos ik ervoor genoeg te nemen met de aanwezige bodem en te gaan voor een groot aandeel bos. Voedselrijke, humeuze en kalkrijke gronden mogen dan niet de beste uitgangssituatie zijn voor fraaie graslanden, ze zijn wel heel geschikt om een bosmilieu met milde humus te maken, en laat dat nu uitgerend zijn waar mijn hart naar uit gaat. In mijn ogen is bos toch 'meer natuur' dan grasland, hoe fraai dat laatste ook kan ontwikkeld zijn. Een pluspunt van bosranden is dat ze veel vogels en vlinders aantrekken. Als je aanstuurt op bos kan je zelfs op een zwaar verstoorde stadsbodem relatief snel (een tiental jaren) een bosvegetatie met een redelij-

ke maturiteit doen ontwikkelen. Daarom heb ik er voor gekozen na aanleg nooit meer te spitten, in tegenstelling tot wat bij aanleg en onderhoud van stinzen – toch ook een soort bostuin – traditioneel gebruikelijk was.

Meestal denken wij aan bossen als gemeenschappen met een veel grotere rijpingstijd dan graslanden. Maar als je de vegetatie zachtjes bijstuurt met afnemende maai-frequenties, en tegelijk bosplanten introduceert (die meestal een trage natuurlijke verspreiding hebben), gaat het aanleggen van bos(rand) biotopen - in tegenstelling tot wat men zou verwachten – doorgaans veel sneller dan dat van bloemrijke ruigtes en a fortiori graslanden, en zijn ze ook sneller onderhoudsarm te krijgen. Wel is belangrijk om boomsoorten te kiezen waarvan het volwassen volume aangepast is aan de beschikbare plaats, als je niet eindeloos wil moeten snoeien. Of het zou je om het hakhout moeten te doen zijn. Zelf heb ik het liever

wat hoger, maar in een kleine tuin kunnen enkele struiken toch al de functie 'bos' vervullen, zeker als er muren zijn die voor extra schaduw zorgen.

Onder bomen wordt de groei van brandnetel en andere ruige kruiden onderdrukt of toch sterk geremd door beschaduwing. Ze zijn dan door maaien gemakkelijker onder controle te houden, zodat er plaats komt voor de bosplanten. De bomen en struiken zelf zorgen via hun wortelgestel voor een heel andere dynamiek: oppervlakkige uitdroging, concurrentie voor voedingsstoffen, ontstaan van karakteristieke mycorrhiza. Bomen en struiken met goed verteerbaar strooisel (zoals linde, iep, es, haagbeuk, hazelaar) zullen doorgaans een rijkere ondergroei te zien geven. De bosachtige biotopen in mijn tuinen hebben alleszins na ongeveer één derde van een eeuw rijpingstijd werkelijk de sfeer van een oude bosrand en zo toch een zekere maturiteit verkregen.